

Asia: VN/34144/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Esityksen tavoitteena on keventää palvelujen sisältöjä koskevaa yksityiskohtaista sääntelyä, joka on tullut tarpeettomaksi hyvinvointialueiden aloittamisen ja järjestämislain mukaisen kansallisen ohjauksen myötä. Neuvolan ja kouluterveydenhuollon, mukaan lukien suun terveydenhuollon, palveluja koskevien muutosten tavoitteena on selkeyttää palveluja koskevaa säädöspohjaa sekä antaa hyvinvointialueille järjestämisen vapautta muun muassa terveysneuvonnan sisältöihin ja toteuttamistapoihin. Samalla nykyinen valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011) kumottaisiin.

Sydänliitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja toteaa, että esityksessä on hyvä, että nykyisten terveystarkastusten määrät pysyvät kuta kuinkin ennallaan. Terveystarkastukset ovat tärkeä keino saavuttaa kattavasti eri ikäryhmiä ja tunnistaa erilaisia tuen tarpeita. Olennaista kuitenkin on, että niin terveystarkastukset kuin terveysneuvontakin on vaikuttavuusperusteista ja kohdentuu tarkoituksenmukaisesti. Jos esityksen mukaisesti terveystarkastuksia koskevat ajankohdat ja lukumäärät poistetaan laista, on tärkeää varmistua siitä, että valtioneuvoston asetuksella annetaan jatkossakin tarkempia säännöksiä terveystarkastusten ajankohdasta ja sisällöstä. Terveystarkastusten määrääikojen muuttamisen asetustasoisiksi ja näin sääntelyn joustavoittamisen ei pidä johtaa siihen, että sosiaali- ja terveydenhuollon säästö- ja leikkauspaineissa terveystarkastusten määrävälejä pidennetään ja tarkastuksia vähennetään perusteetta. Pidämme tärkeänä, että säädökset mahdollistavat terveydenhuollon ammattilaisten työpanoksen kohdentamisen viisaasti todellisten tarpeiden mukaan.

Asetusesityksessä neuvolatoiminnasta sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta palvelujen toteuttamisesta (7§) todetaan, että terveysneuvonta ja terveystarkastukset on toteutettava siten, että raskaana olevan henkilön, alle kouluikäisen lapsen, oppilaan, opiskelijan ja perheen kohdennetun seurannan tarve tunnistetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tärkeää, että myös terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarve velvoitetaan selvitettäväksi. Asetusehdotuksessa korostetaan asiakaslähtöisyyttä ja sitä, että kohdennettu seuranta on toteutettava yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Kannatamme lämpimästi edellä kuvattua sekä perustelumuistioluonnoksen

kirjausta siitä, että neuvoloita ja kouluterveydenhuoltoa kehitetään tukemaan perheitä ja vanhemmuutta vahvemmin lapsen etu sekä perheiden yksilöllinen tilanne huomioiden. Näiltä osin on mielestämme perusteltua, että esitys ei sisällä yksityiskohtaista säätelyä terveystarkastusten ja terveysneuvonnan sisällöistä. Sen sijaan asetukseen tulisi kirjata vaade toiminnan ja siinä käytettyjen menetelmien tutkimusperusteisuudesta ja vaikuttavuudesta. Esitysluonnos ei myöskään ota kantaa siihen, tuleeko palvelu toteuttaa kasvokkain vai digitaalisena. Muistutamme, etteivät digitaaliset palvelut palvele kaikissa tilanteissa, eivät vastaa kaikkiin tarpeisiin eivätkä kaikki pysty niitä käyttämään. Siksi on tärkeä säilyttää myös kohtaamiset.

Esitysluonnoksessa viitataan palveluihin ohjaavaan sähköiseen terveystarkastukseen, jota pilotoidaan toisen asteen opiskelijoiden opiskeluterveydenhuollossa ja todetaan, ettei tällä hetkellä ole valmiuksia digitalisoida neuvolan tai kouluterveydenhuollon terveystarkastuksia. Esityksen mukaan sähköistä terveystarkastusta voidaan jatkossa harkita laajennettavaksi myös muihin ikäryhmiin hyödynnettäväksi terveystarkastuksen yhteydessä esimerkiksi neuvolassa ja kouluterveydenhuollossa. Jo nyt Sydänliiton kehittämä Neuvokas perhe -menetelmä sisältää digitaalisen kyselyn, jonka perhe voi täyttää ennen neuvola- tai kouluterveydenhuollon käynnille tulemistä – ja joka voi toimia vuorovaikutuksen välineenä. Kannatamme sähköisten terveystarkastusten hyödyntämistä, mutta emme neuvolan tai kouluterveydenhuollon terveystarkastusten kokonaisvaltaista digitalisointia, saatikka niiden korvaamista sähköisellä terveystarkastuksella.

Lahti-Koski Marjaana

Suomen Sydänliitto ry